

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

Кафедра права



ПРИТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії

Наталія ЗАМКОВА

02 червня 2025 р.

**ПРОГРАМА
ВСТУПНИХ ФАХОВИХ ВИПРОБУВАНЬ**
(на основі НРК6, НРК7)

Освітній ступінь	«магістр»
галузь знань	С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини
спеціальність	С4 Психологія
освітня програма	Психологія

Вінниця 2025

ВСТУП

Програма складена у відповідності до програми предметного тесту з психології та соціології єдиного фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня магістра, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 11.02.2022 року № 156.

Програма вступного випробування містить критерії оцінювання і порядок оцінювання рівня підготовленості вступників.

Вступне випробування складається з тестової перевірки знань, що формують уміння, визначені кваліфікаційною характеристикою.

Програма вступних випробувань складається з наступних розділів:

ВСТУП

I. ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

1. ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІОЛОГІЇ

1.1. Психологія і соціологія у структурі сучасних наук

1.2. Основні категорії психології та соціології

2. ІСТОРІЯ ТА ТЕОРІЯ ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІОЛОГІЇ

2.1. Соціологічна та психологічна думка XIX ст.

2.2. Соціологічна та психологічна думка кінця XIX-початку XX ст.

2.3. Соціологічна та психологічна думка другої половини XX-початку XXI ст.

3. МЕТОДИ ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІОЛОГІЇ

3.1. Планування та забезпечення якості дослідження

3.2. Методи збору інформації

3.3. Методи аналізу емпіричних даних

4. ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІОЛОГІЇ

4.1. Особистість як об'єкт та суб'єкт соціальних відносин

4.2. Особистість у життєвому та професійному просторі

5. ПСИХОЛОГІЧНІ ТА СОЦІОЛОГІЧНІ ВИМІРИ СУСПІЛЬСТВА

5.1. Група як структурний елемент суспільства

5.2. Соціальні та психологічні характеристики й форми організації суспільних процесів і явищ

II. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

III. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

При підготовці до вступних фахових випробувань абітурієнтам рекомендується користуватися рекомендованими джерелами, список яких наведено у кінці програми.

I. ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

1. ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІОЛОГІЇ

1.1 Психологія і соціологія у структурі сучасних наук

Об'єкт, предмет психології. Психіка як об'єкт психології. Психічні явища як предмет психології.

Об'єкт, предмет соціології. Суспільство як об'єкт соціології. Соціальна взаємодія як предмет соціології.

Функції соціології.

Трансформація уявлень про предмет психології: історичне формування предмета психології.

Трансформація уявлень про предмет соціології.

Структура та основні галузі психології. Фундаментальна та прикладна психологія.

Рівні соціологічного знання: загальносоціологічні теорії, спеціальні та галузеві соціологічні теорії.

1.2. Основні категорії психології та соціології

Поняття «психіка» та її сутність. Функції психіки: відображальна, регулятивна.

Співвідношення понять «соціальне» і «суспільне».

Співвідношення понять: людина, індивід, особистість, індивідуальність.

Біологічні передумови, соціальні умови та чинники психічного розвитку особистості.

Мотиви та мотивація особистості. Потреби, інтереси. Переконавання, ідеали. Спрямованість особистості.

Цінності та ціннісні орієнтації особистості, «життєві стратегії».

Самоактуалізація та самореалізація особистості: сутність та риси.

2. ІСТОРІЯ ТА ТЕОРІЯ ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІОЛОГІЇ

2.1. Соціологічна та психологічна думка XIX ст.

Позитивізм Огюста Конта. Концепція співвідношення суспільства та індивіда.

Психологія натовпу Гюстава Лебона. Класифікація натовпів, характеристика натовпу.

Теорія наслідування Габріеля Тарда. Психологічний механізм наслідування як ключ до пояснення соціальної поведінки.

Органіцизм та еволюцизм у теорії Герберта Спенсера.

2.2. Соціологічна та психологічна думка кінця XIX - початку XX ст.

Інтеракціонізм. Теорія «дзеркального Я» Чарльза Хортон Кулі. Символічний інтеракціонізм Джорджа Герберта Міда. Аналіз динаміки «Я»: I / me.

Психоаналітична теорія Зигмунда Фрейда. Вчення про сексуальність: лібідо, сублімація, витіснення. Структура особистості: Воно (Id), Я (Ego), Над-Я (Super Ego). Соціологічні аспекти психоаналізу.

Індивідуальна психологія Альфреда Адлера. Комплекс меншовартості.

Аналітична психологія Карла Гюстава Юнга. Структура особистості. Архетипи колективного несвідомого.

Розуміюча соціологія Макса Вебера. Теорія соціальної дії. Типи соціальної дії. Типи легітимного панування.

Еміль Дюргайм про суспільні норми і цінності. Поняття аномії. Поняття розрізнення нормальних і патологічних явищ. Типи самогубств.

Теорії соціальної поведінки Вільфредо Парето. Теорія еліт. Циркуляція еліт як елемент підтримки соціальної рівноваги.

2.3. Соціологічна та психологічна думка другої половини XX - початку XXI ст.

Дж.Морено: соціометрична революція, психодрама. Неофрейдизм (Е.Еріксон). Класичний біхевіоризм (Дж.Уотсон, І.Павлов, Б.Скіннер) та необіхевіоризм (А.Бандура). Гуманістична психологія (А.Маслоу, К.Роджерс. Ф.Франкл, І.Ялом). Генетична психологія Ж.Піаже.

Специфіка структурно-функціональної теорії Толкотта Парсона. Концепція соціальної дії. Соціалізація і соціальний контроль як механізми інтеграції індивіда до соціальної системи. Функціональний аналіз Роберта Мертон. Р. Мертон про соціологічні теорії середнього рівня. Феноменологічна соціологія Альфреда Шюца: поняття життєвого світу та повсякденності.

3. МЕТОДИ ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІОЛОГІЇ

3.1. Планування та забезпечення якості дослідження

Наукове дослідження: різновиди (теоретичні та емпіричні; фундаментальні та прикладні; розвідувальні, описові та аналітичні; польові та лабораторні), проблема, мета, завдання, об'єкт, предмет.

Програма дослідження: структура документа, основні пункти. Етапи дослідження. Тлумачення, концептуалізація. Операціоналізація основних понять дослідження. Гіпотези дослідження: теоретичні, емпіричні, статистичні.

Вибірковий метод: генеральна сукупність, вибірка, основні вимоги до формування вибірки, методи формування.

Якість інформації: репрезентативність, валідність, надійність. Типи валідності: змістовна, критеріальна, конструктивна. Валідизація. Забезпечення надійності.

3.2. Методи збору інформації

Спостереження: види, переваги, недоліки, роль спостерігача.

Експеримент: види (констатувальний, формувальний, природний, лабораторний), планування, внутрішня і зовнішня валідність.

Методи опитування: анкетування, інтерв'ювання. Анкетування (поштові, пресові, онлайн, експертні, індивідуальні, групові). Анкета: види питань, методичні вимоги до композиції анкети та різних питань. Формулювання питань та відповідей в анкеті. Інтерв'ювання (фокус-групові, глибинні, неформалізовані: історія життя, біографія, усна історія).

Експертні опитування (метод експертної оцінки): пошук, відбір та підготовка експертів. Види і процедури експертного опитування.

Соціометрія: особливості застосування та інструментарію (анкета, шкали), соціометричні індекси, матриці та соціограми.

Аналіз документів. Контент-аналіз.

3.3. Методи аналізу емпіричних даних

Вимірювання (за С. Стівенсоном): визначення, види, рівні, шкали (номінальні, порядкові, метричні).

Описова статистика. Міри центральної тенденції та міри варіації для шкал різних типів. Точкове та інтервальне оцінювання. Довірчий інтервал.

Аналіз статистичного зв'язку між двома змінними. Коефіцієнти кореляції. Методи перевірки статистичних гіпотез.

Лінійна регресія (парна та багатовимірна).

4. ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІОЛОГІЇ

4.1. Особистість як об'єкт та суб'єкт соціальних відносин

Соціалізація особистості: ступінь, етапи (первинна, вторинна), механізми (адаптація, інтеграція). Суб'єкти (сім'я, формальні та неформальні групи однолітків). Агенти (освіта, традиційні ЗМІ та нові медіа) соціалізації. Поняття ресоціалізації.

Девіантна поведінка особистості. Поняття та види (позитивна і негативна) девіацій. Булінг, мобінг, ейджизм. Рівні девіантної поведінки: злочинна, делінквентна, деструктивна тощо. Соціальні та психологічні чинники девіантної поведінки. Профілактика девіантної поведінки: просвіта, соціальна реклама, корекційні програми, створення ситуації успіху.

Соціальні статуси: поняття та види (офіційний і неофіційний, приписаний і здобутий). Соціальні ролі: поняття та види (активні і пасивні, явні й латентні). Структура ролі за В. Ядовим (когнітивна, афективна, конативна складові). Маргінальність соціальних ролей.

Стать і гендер. Маскулінність. Фемінність. Андрогінність. Гендерна ідентичність. Кризи гендерної ідентичності. Гендерні стереотипи: поняття та види (традиційні та егалітарні). Гендерна рівність та дискримінація. Сексизм. Фемінізм.

4.2. Особистість у життєвому та професійному просторі

Гра, навчання, праця як види діяльності. Професійна діяльність: поняття та етапи професіоналізації (професійне самовизначення, професійне навчання, професійна адаптація, професійне становлення, професійна реалізація, завершення професійної діяльності). Мотивація та стимулювання професійної діяльності (за ієрархією потреб А. Маслоу). Професійне вигорання. Поняття професійних криз.

Спілкування як соціально-психологічний феномен. Спілкування як обмін інформацією (комунікативна сторона спілкування). Комунікатор, реципієнт, канал передавання інформації. Комунікативні бар'єри. Спілкування як сприймання, розуміння та оцінка партнерів спілкування (перцептивна сторона спілкування). Механізми міжособистісного сприймання: ідентифікація, соціальна рефлексія, стереотипізація. Каузальна атрибуція. Атитюд як соціальна установка. Спілкування як взаємодія (інтерактивна сторона спілкування).

Конфлікт і конфліктна ситуація. Види конфліктів (внутрішньоособистісний, міжособистісний, внутрішньогруповий, міжгруповий). Рольові конфлікти (гендерно-рольовий, конфлікт між сімейними і професійними ролями). Стилі поведінки в конфлікті (суперництво, уникнення, компроміс, співпраця, пристосування). Запобігання (психологічна просвіта, недопущення дискримінації, матеріальне та моральне заохочення, дотримання корпоративної культури) та розв'язання (досягнення компромісу чи співпраці) конфліктів у різних сферах життєдіяльності.

Соціальна організація як формальна група: характеристики, структура, функції організації. Управління. Управлінська діяльність. Лідерство та керівництво.

Типологія лідерства. Стили керівництва (авторитарний, демократичний, ліберальний). Корпоративна (організаційна) культура.

Характеристика і актуальні проблеми сучасної сім'ї (нестабільність шлюбу, знижування народжуваності, матеріальне неблагополуччя). Функції сім'ї (репродуктивна, економічна, виховна, господарсько-побутова, комунікативна, дозвіллева, сексуальна, рекреативна, психологічного захисту). Види сім'ї: нуклеарна та розширена; патріархальна, матріархальна, егалітарна; моногамна, полігамна. Шлюб і шлюбні стосунки. Сімейні кризи.

5. ПСИХОЛОГІЧНІ ТА СОЦІОЛОГІЧНІ ВИМІРИ СУСПІЛЬСТВА

5.1. Група як структурний елемент суспільства

Поняття та головні ознаки соціальної групи. Класифікація соціальних груп (великі, середні, малі).

Поняття великої соціальної групи. Класифікація великих соціальних груп (соціально-класові, соціально-демографічні, соціально-етнічні, соціально-професійні та соціально-територіальні). Натоп як велика стихійна група. Основні характеристики та типології натопу, соціально-психологічні особливості окремих його різновидів. Етнічні групи. Форми існування та основні етнічні процеси. Поняття етнічної ідентичності та свідомості.

Поняття малої групи. Класифікація малих соціальних груп (первинні/вторинні; формальні/неформальні; референтні/групи членства; квазігрупи). Структура малої групи. Динамічні процеси в малій групі. Соціально-психологічний клімат групи. Конформізм, конформна поведінка і конформність. Згуртованість.

5.2. Соціальні та психологічні характеристики й форми організації суспільних процесів і явищ

Суспільна свідомість. Масова свідомість. Групова свідомість. Індивідуальна свідомість. Механізми соціально-психологічного впливу (наслідування, навіювання, переконання, зараження, чутки, мода).

Поняття соціального інституту. Основні функції та характерні ознаки. Види соціальних інститутів: економічні, політичні, релігійні, культури, соціалізації тощо.

Соціальна стратифікація та соціальні нерівності. Основні критерії соціальної стратифікації. Види нерівності (економічна, політична, правова, культурна, цифрова, мобільна).

Соціальна мобільність: поняття, типи (вертикальна/горизонтальна), механізми, соціальні та психологічні чинники. Міграція як вид просторової мобільності: сутність, соціальні та психологічні характеристики.

II. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ І ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ ВСТУПНИКІВ

1. Тестування триває 1 годину (60 хвилин).
2. Білет письмового тестування з фахових дисциплін складається з 50 закритих тестових завдань. Вступнику потрібно обрати одну правильну (найбільш повну) відповідь.
3. Якщо відповідь на тест надана правильно, то виставляється максимальний бал (4 бали).
4. Якщо відповідь на тестові завдання є неправильною, то виставляється 0 балів.
5. Максимальна сума балів, яку може набрати абітурієнт складає 200.
6. Мінімальна сума балів з випробування дорівнює 100.
7. Факт ознайомлення вступника з правилами проведення тестування та інструкцією засвідчується його особистим підписом на обкладинці бланку тестових завдань. Будь які позначки на бланку, які можуть дешифрувати роботу вступників роботи суворо заборонено.

ІІІ. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Психологія

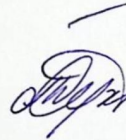
1. Загальна психологія : навч. посібник. / О. П. Сергєєнкова, О. А. Столярчук, О. П. Коханова, О. В. Пасека. К. : Центр учбової літератури, 2015. 296 с.
2. Максименко С. Д. Загальна психологія : навч. посібник. 3-ге вид., перероб. та допов. К. : Центр учбової літератури, 2018. 272 с.
3. Москалець В.П. Загальна психологія: підручник. К: Іт. Ліра., 2020. 564 с.
4. Павелків Р. В. Загальна психологія : підручник. 3-тє вид., допов. К. : Кондор, 2019. 576 с.
5. Психологія: навч. посібник / О. В. Винославська, О. А. Бреусенко-Кузнецов, В. Л. Зливков та ін. ; за ред. О.В. Винославської. 2-ге вид., перероб. та допов. К. : ІНКОО, 2019. 390 с.

Соціологія

1. Волович В. Соціологія: підручник. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 808 с.
2. Гіденс Ентоні. Соціологія. К.: Основи, 1999. 726с.
3. Загальна соціологія: конспект лекцій / А.Ф. Аблов. Одеса: Одес. нац. ун-т ім. І.І. Мечникова, 2019. 130 с
4. Кузьменко Т. Соціологія : навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2020. 320с.
5. Соціологія і психологія : навч. посіб., 3-тє вид. стер. / за ред. Ю. Ф. Пачковського. Київ : Каравела, 2021. 760 с.

УХВАЛИЛИ

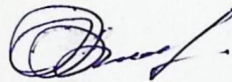
Завідувач кафедри права



Тетяна СУХОРЕБРА

ПОГОДЖЕНО

Голова
фахової атестаційної комісії



Галина ІВАНЧЕНКО

Начальник
навчально-методичного відділу



Тетяна ШЕВЧУК